

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

Савченко Маргарита Олегівна
здобувачка вищої освіти 3-го курсу
факультету судового та міжнародного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА В ПЕРІОД ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ

У сучасному світі збройні конфлікти викликають значні труднощі для реалізації норм міжнародного гуманітарного права. Зокрема, збільшення кількості конфліктів, гібридних війн, а також використання нових технологій, таких як дрони, ставлять під питання ефективність застосування встановлених правил.

Перш ніж починати наше дослідження необхідно розібратися з тим що являє собою МГП. «Міжнародне гуманітарне право – самостійна галузь міжнародного публічного права, принципи і норми якої регулюють допустимість засобів і методів ведення війни, забезпечують захист жертв збройних конфліктів, встановлюють взаємостосунки між воюючими і невоюючими державами. Міжнародне гуманітарне право характеризується системою договірних і звичаєвих міжнародно-правових норм, що застосовуються як у міжнародних, так і у внутрішніх збройних конфліктах, визначають взаємні права та обов'язки учасників збройних конфліктів щодо заборони або обмеження застосування певних засобів і методів ведення збройної боротьби та забезпечують захист жертв збройного конфлікту» [2, с. 9].

У сучасних умовах у МГП та його реалізації виникають деякі проблеми, які пов'язані з розвитком війн та прагненням держав уникнути кваліфікації своїх дій як ведення війни. Річ йде про гібридні війни, поняття яких не надано в міжнародному праві та які характеризуються стиранням меж між миром та війною. Її основною ознакою є маскування агресивних дій, шляхом підтримки проксі сил, через створення і підтримки псевдореспублік, постачання їм зброї й техніки, залучення «добровольців», а на ділі військових-контрактників. Частіше

всього війна маскується під громадянську війну всередині країни. Через те, що в МГП не міститься положень про гібридні війни, їх регуляцію та кваліфікацію виникають проблеми для міжнародного регулювання. Оскільки в гібридних війнах часто поєднуються військові та невійськові методи, такі як кібератаки, економічний тиск та інформаційні операції, це ускладнює визначення дійсних сторін конфлікту та відповідальності за порушення МГП.

Ще одною проблемою для застосування і реалізації принципів та норм Гуманітарного права є технологічний розвиток зброї та засобів ведення війни, зокрема вироблення таких, в яких не вимагається участь людини, та якими замість людей управляє штучний інтелект (ШІ). Прикладами такої зброї є безпілотні літальні апарати, або як кажуть в народі безпілотники.

«Військові інженери світу працюють над розробкою, впровадженням і використанням ШІ у системах озброєнь. Не всі з цих систем реалізовані, але вони здатні з часом істотно вплинути на діяльність збройних сил країн та глобальну світову безпеку. Занепокоєння з приводу використання ШІ у військових системах змусило деяких активістів закликати до заборони або регулювання розвитку таких систем озброєння. Є повідомлення про випадки, коли весь процес прийняття рішення, від отримання інформації про ціль до її летального ураження зброєю, проходив без участі людини, що свідчить про існування технологій повністю автономного озброєння. Масова їх поява на полях битв виглядає справою найближчого майбутнього» [1, с. 786].

Вже сьогодні є БПЛА з високим рівнем автономності, які працюють по цілях автоматично. Хто і як буде відповідати за те, що у дрона стався збій і він поцілив у заборонену ціль, наприклад у цивільний будинок? Гуманітарне право відповіді на це питання не дає. Наразі прийняті акти які мають лише рекомендаційний та декларативний характер, наприклад резолюція Європарламенту, у якій зазначено, що використання автономних систем озброєння повинно бути заборонено.

Наступною, напевно, найсерйознішою проблемою є недосконалість механізму реалізації МГП, наприклад механізму притягнення до відповідальності. Міжнародний кримінальний суд притягує до відповідальності осіб, які здійснили

геноцид, воєнні злочини й злочини проти людяності – основні порушення МГП. Проблема органу в тому, що основну засаду його діяльності – Римський статут не підписали, або підписали, але не ратифікували найвпливовіші країни (США, Росія, Китай, Індія, Туреччина) та ще близько 70 країн. Це означає, що юрисдикція цього суду не розповсюджується на їх територію. До того, авторитет суду настільки низький, що навіть Монголія, країна яка і підписала і ратифікувала Римський статут приймала у себе головного воєнного злочинця сучасності – В. Путіна та не здійснила в відношенні нього ніяких дій, хоча на нього є ордер на арешт, в цьому виявляється ще одна проблема – це політика, Монголія знехтувала своїми обов'язками, через тісний політичний зв'язок з РФ. Якщо говорити прямо, то Путіна практично неможливо притягнути до відповідальності, тому що він може просто не відвідувати країни, які статут підписали, або відвідувати тільки ті, які позитивно ставляться до його політики. Також проблемою є збір доказів, а саме складність цього процесу, тому що, докази воєнних злочинів і інших порушень зазвичай знаходяться на окупованих територіях, куди у Прокуратури МКС немає доступу, з часом ці докази просто зникають, або злочинці встигають їх приховати, а без доказів, керуючись принципом презумпції невинуватості, притягнути до відповідальності людину не можна, про що говорить факт того, що Путін відповідно МКС не є воєнним злочинцем, його обвинувачують лише у насильному вивезенні дітей з України, що є складовою геноциду. Але знову ж таки навіть якщо Прокуратура знайде всі докази, які свідчать про вину людини постає питання як її притягнути до відповідальності, якщо немає органу, який би доставив підозрюваного у Гаагу.

У результаті аналізу деяких проблем міжнародного гуманітарного права ми дійшли висновку, що сучасна система потребує реформації. Основні виклики, такі як гібридні війни, технологічний прогрес у військовій сфері, недосконалість механізмів притягнення до відповідальності, вимагають доповнення норм МГП. Це дозволить забезпечити належний захист прав людини та сприяти дотриманню міжнародних стандартів у ситуаціях збройного конфлікту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Fedchuk T. Y. Control of compliance with norms of international humanitarian law when using weapons controlled by artificial intelligence. *Analytical and Comparative Jurisprudence*. 2024. No. 2. P. 785-791. URL : <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.02.129>
2. Міжнародне гуманітарне право: навчально-методичний посібник / М. В. Грушко, В. В. Музика, Т. С. Федорова, В. В. Владишевська / за ред. О. В. Бігняка. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 136 с.
3. Римський статут міжнародного кримінального суду : Статут Міжнар. судів від 17.07.1998р. : станом на 21 серп. 2024р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text
4. Жаровська І. М. Проблеми та недоліки норм міжнародного гуманітарного права. *Herald of Lviv University of Trade and Economics Law sciences*. 2023. № 12. С. 13-17. URL : <https://doi.org/10.36477/2616-7611-2022-12-02>

Ключові слова: міжнародне гуманітарне право, збройні конфлікти, гібридні війни, технологічний прогрес, автономні системи озброєння, відповідальність, Міжнародний кримінальний суд.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Федорова Тетяна Сергіївна.

МІЖНАРОДНЕ МІГРАЦІЙНЕ ПРАВО В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ КРИЗ.....	216
Batsalai Iryna	
PECULIARITIES OF REGULATION OF MIGRATION PROCESSES IN THE EUROPEAN UNION.....	219
СЕКЦІЯ № 6. МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО.....	224
Александрова Наталія Сергіївна	
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА.....	224
Бабійчук Анастасія Андріївна	
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ: МІЖНАРОДНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ.....	230
Гребенюк Марія Іванівна	
ПРАВОВИЙ СТАТУС УЧАСНИКІВ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА.....	235
Дмитренко Ольга Олексіївна	
ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА ЩОДО ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ: УКРАЇНА ТА РФ.....	240
Єрофєєва Ольга Сергіївна	
ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ.....	243
Костюк Дарія Сергіївна	
МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО: ВИКЛИКИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	247
Куліченко Аліна Василівна	
ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СТАТУСУ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ.....	250
Миколук Софія Ігорівна	
ОСОБЛИВОСТІ СТАТУСУ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ ОСІБ, ЯКІ ПРОЖИВАЮТЬ НА ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ.....	255
Петровський Володимир Володимирович	
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ.....	258
Савченко Маргарита Олегівна	
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА В ПЕРІОД ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ.....	263
Себова Юлія Миколаївна	